

MAGYAR KURIR

Indult Bétsből, Pénteken November' 15-dik napján, 1816-dik esztendőben.

B é t s.

Folytatása az ő Cs. K. Felségek' me-
nyegzői fényes innepléseik leírásának: —

Császárné ő Felsége a' múlt vasárnapon délutáni 3 órakor, a' maga Fő Udvarimestere és Fő Udvarimesternéje által kísértet-
vén, a' Schönbruni Császári mulató káltély-
bol bėjött isméretlenül (*incognito*) a' The-
resiana Ritter-Akademiának a' *Wieden* nevű
külső városban lévő épületébe, a' hol az
összegyülekezve lévő Cs. K. Kamarás Urak,
Titkos Tanácsosok, 's a' szolgálat-tévő Pa-
lotás Dámák által fogadtatott, 's a' számára
felkészített szobákba kísértetett. Ott kö-
zel állottak a' közönséges bėjövetelre ha-
tároztatva lévő hat lovas hintók, 's egy jel-
adásra az egész sereg útnak indult, ilyen
rendel:

A' polgari lovasságnak egy tsapatja; egy
Cs. K. lovas tsapat; két Cs. K. Udv. Lovasle-
gények; a' Cs. K. Kamarás Urak a' magok
hatlovas hintoikban, névszerént: Gróf *Wirb-
na Eugenius*, Gróf *Pálffy János*, Gróf *Cav-
riani Maximilian*, Hertzeg *Sinzendorf Pros-
per*, Hertzeg *Bathyány*, Hertzeg *Collore-
do-Mansfeld*, Hertzeg *Lichtenstein János*;
a' Cs. K. Titkos Tanácsosok a' magok hat
lovas hintoikban, névszerént: Gróf *Pálffy
Ferdinand*, Gróf *Dietrichstein Josef*, Gróf
Apponyi Antal, Gróf *Seilern*, Gróf *Lazans-
ky*, Gróf *Erdödy*, Gróf *Ugarte*, Gróf *Zichy
Karoly*, Hertzeg *Koháry*, Hertzeg *Pálffy
Josef*, Hertzeg *Eszterházy*, Hertzeg *Auers-
perg*, és Hertzeg *Dietrichstein*, minnyájok-

nak hintóját inasok kísérvén; két Cs. K.
Udv. Lovaslegények; hat Cs. K. Udv. Trom-
bitások; a' Cs. K. Udvari Tselédek; a' szol-
gálatot tévő Cs. K. Kamarás Urak; a' Csá-
szárné ő Felsége Fő Udvarimestere, min-
nyájok hat lovas hintókban; 's a' Cs. K. Dara-
bant testörzősereg. Itt jött a' nyoltz lovas
Udvari gálahintó, melyben Császárné ő Fel-
sége ült a' Fő Udvarimesternével *Lazanszky*
Grófnéval, 's a' mellyet két oldalról Cs. K.
Darabant-testörzők (lántsás gyalog testör-
zők) kísérték. A' Császárné hintóját követ-
ték, a' Német Lovas testörző seregnak egy
tsapatja; a' Magyar Királyi Nemes testörző
seregnak egy tsapatja; 's 12 szolgálatot tévő
Palotás-Dámák hatlovas hintókban. A' ki-
sérő sort egy Cs. K. számos lovas sereg 's a'
polgari lovasságnak egy tsapatja rekesztet-
ték-bé.

A' fényes bėjövetel alatt a' várra ki-
szegeztetve lévő ágyuk' durrogása 's a' ha-
rangok' zúgása hasogatta a' levegőt. A'
Karinthiai kapun bé, 's a' Karinthiai utzán,
a' Stock-am-Eisen-platz nevű piatzon, a' Gra-
benen, a' Kohlmarkton, 's a' Mihály-piatzán
által, vette a' kísérő sereg a' maga útját az
Augustinus Atyák' Udvari temploma felé.
A' hol eljött, mindenütt katonák állottak
két felől, kiknek hátok megett véghetet-
len nézőknek sokasága köszöntötte, ege-
ket harsogató *éljen!* kiáltása által a' Felsé-
ges Mennyaszszonyt.

Császár ő Felsége a' maga Felséges Fa-
miliája 's minden Cs. K. Udvarnokok által
kísértetvén a' Burg' száláiból az Udvari

épületnek egyéb szobáin végig az Augustinusok Udvari templomába ment vala, a' hol Császárné ő Felségét a' templom' ajtajánál fogadta, 's innét a' megszenteltetés után egygyütt a' nagy oltár' eleibe mentek, a' hol a' Bétsi Fejedelmi Püspök a' házassági Szentség' munkáját elvégezte, a' Te Deum-ra réá kezdett, 's annak elénekeltetése alatt a' katonaság és a' bástyákra kiállított Patantyúsok salvét löttek.

A' templomból vissza tértek ő Felségek, az egész Udvarról kísértetvén, a' magok belső szaláikba, a' hol legelől a' Pápa' Kardinális Nuntziusa, utánna a' Fő rangú idegen Követek 's végezetre a' Spanyol Királyi Követné, audientziára szollittattak. Az után az itt lévő minden külső Követek és ezeknek feleségeik kaptak a' Titok Tanáts' szalájában audientziát. —

Mind ezek után a' Cs. K. Ceremoniás szalába mentek ő Felségek a' Császári Familiával egyetemben, Cercle tartásra, a' hol a' Nemesség bémúttatott, 's ő Felségeknek kezeik' tsókolására botsáttatott. —

A' Cercle-tartás után vissza mentek ő Felségek az egész Udvari sereg által kísértetvén, belső szaláikba. Míg ezek történtek, a' Cs. K. nagy redout (bál)-szalában a' gálaasztal felterítettett, 's felkészítettett, a' melyről Hertzeg Trautmansdorf a' Cs. K. első Fő Udvarimester ő Felségének a' Császárnak jelentést tévén, méltóztatott ő Cs. K. Felsége Császárné ő Felségével, a' Cs. K. Familiával, 's az Udvari egész karral egyetemben közönséges asztalhoz ülni, a' melly pompatartásnak véghezmenetele alatt, a' Követségi személyek 's a' Cs. K. Udvari kar udvarlottak. Az asztali pompázás alatt muzsikálás és éneklések voltak. Az asztali egész pompázásban valami egy órányi idő telt-el, melly után ő Felségek, az egész Udvari kar által kísértetvén, a' belső szalákba vissza mentek.

Ezen örvendetes innepnapnak estvéjén a' Bétsi minden theátrumokra ingyen

botsáttattak-bé a' nézők. Hétfün estve ő Felségek is jelen voltak a' Bourg' theátrumában, a' hol a' magok lózséjékbe való belépésekkor közönséges és többszörözött örvendező kiáltások által tiszteltettek. Hasonló örvendező kiáltozásra fakadott az egész néző sereg, midőn a' játéknak elkezdődése előtt egy erre az alkalmatosságra való versezet, mellyet a' híres Poëta *Weisenbach* készített, ily titulus alatt: *A' tizedik November*, a' jádzó személyek között néhány jobbak által deklamáltatott.

Kedden estve azon fényes bálban méltóztatott ő felségek a' magok Folséges Familiáikkal egygyütt megjelenni, mellyet az itt lévő Bavariai Királyi Fő rangú Követ úr a' Hertzeg *Auersperg* kastélyának szalájában adott.

~~~~~  
 Ő Cs. K. Felsége méltóztatott Gróf *Rechberg* Bavariai Királyi Fő rangú Követ urat a' Szent István Magyar Királyi Rendjének nagy keresztjével megtisztelni.

~~~~~  
 T. *Szabadhegyi Pál* Urnak Ns. Esztergom Vármegye'; T. *Szabadhegyi András* Urnak Ns. Komárom Vármegye'; T. *Szabadhegyi János* Urnak Ns. Veszprém Vármegye' három Fő Szólga Bírának, és három egy Testvér Atyafiaknak, a' Koronás Fejedelemhez és Hazához mutatott hív szolgálattokat ő Felrége méltó tekintetbe vévén, őket, Ns. Komárom Vármegyében Mégyertsi helységben helyheztetett és Mesterházy János Magvaszekadta után a' Fiscusra szállott Curia iránt kegyesen kiadott Donációval, és *Csallóköz-Megyertsi* Predicatummal méltóztatott kegyelmesen megajándékozni. —

Spanyol Amerika.

A' *Baltimore*ba érkezett tudósítások szerint, a' mellyek Julius' 26-dikán indultak *Buenos-Ayres*ből, a' *Tucumáni Congressus* hivatalszerént való módon tudósította azon

hónapnak 19-dik napján az Északi Améri-
kai Egygyesült Státusoknak ott lévő Kon-
zúljat a' felől, hogy ő (a' nevezett Congres-
sus) ugyan azon hónapnak 19-dik napján
kihirdette légyen a' Plata' mellyéki tar-
tományok' függetlenségét. A' nevezett Kon-
zúl is közlötte ezen nyilatkozatást a' maga
Országlószékével.

Az Új-Orleani legujabb tudósítások
szerént, ott a' Misissipi vize' torkánál sok
mindenféle nemű szerentsevadászó embe-
rek gyülekeztek össze, 's legnagyobb ipar-
kodással dolgoznak a' Spanyol plántatarto-
mányokban nevezetesen Meksikóban talál-
tató insurgenseknek elősegítettéseken. A'
híres Mina nevű Spanyol Gerillas-Genera-
lisnak egy ötse Oberstlajtnánt Mina, va-
lami 30 kivándorlott Spanyol tisztekkel ott
megjelenvén, nagyon felelevenítette az in-
surgensekben a' bátorságot. Másfelől, az
Északi Egygyesült Státusokban is, az Ország-
lószéknek nyilvános tilalmazása ellen is
annyira felelevenült a' szomszéd insurgents
nemzetek' segítettésére való vonszódás, hogy
meg Baltimoréból, Ney-Yorkból, és Boston-
ból is mennek számos ifjú emberek Új-Or-
leans városán által Meksiko felé, reménl-
ven, hogy tiszti rangra léphetnek az inde-
pendens seregekben.

A' Ney-Yorkból September 25-dikén in-
dult tudósítások beszélnek, hogy a' Meksi-
kói insurgents tartományokból egy Követ
volna útban Washington fele, kire a' van
bizva, hogy tegyen oly ajánlást az említett
tartományok' nevében az Északi Amériakai
Egygyesült Státusok' Országlószékének,
hogy ők ennek mindent megfizetnek a' mi-
vel ennek Spanyol ország adós, olyan fel-
tétel alatt, hogy az Egygyesült Státusok' a'
Meksikói tartományoknak függetlenségét
megesmerik, 's az ott lakó Patriótákat se-
gíteni fogják.

Német Ország.

Württemberg. — A' Frankfurti újság-
ban egy Stuttgardi tudósítás jött-ki, mely-

ben így irnak a' Király' haláláról: — "A'
Király' halálát egy, alig egy órányi út okoz-
ta, a' mellyet ő Oktober 25-dikén Kan-
stadtba tett vala a' végre, hogy 14, rette-
netes nagyságú Mammouth fogakat meg-
nézzen, mellyekre a' Saalberg nevű hegy-
ben találtak. Ő Felségének figyelmetessé-
gét ezen ritka (sőt elmondhatni, hogy már
ma nem is esmeretes) állatnak fogai nagyon
magokra vonván, nézegetésekben sok időt
töltött, és úgy megfázott, hogy Stuttgardba
való visszaérkezése után a' lábait két óráig
dörzsöltette, 's még sem melegítettette-
meg. Az orvosok mindjárt eszékbe vet-
ték a' veszedelmet; a' Király fekvő beteg-
gé lett, 's betegsége Oktober' 30-dikának
reggeli 2 órájáig szüntelen terhesülvén, a'
midőn bámulásra méltó nagy lelki erővel
örökre elnyúgodott ő Felsége. Magános
kintses ládájának kúlsát kimúlása előtt 4
órával által adta a' mostani Királynak, 's
az országot 's némelly embereit különös
gondviselése alá ajánlotta. Halála után a'
Ministerek haladéknélkül összehivattattak,
's az új Királyhoz való hűségnek hitét a' Fő
Udvarimester' Pfuhl úr' kezébe letették;
's a' Király' testamentoma 8 órakor fel-
nyitattott. Minden magános tulajdonainak
közönséges örökösévé Wilhelm fiát az új
Királyt tette, oly határozással, hogy fizes-
sen: — a' Pál Princz' gyermekeinek 200,000
— a' Wilhelm Princznek (a' megholt Ki-
rály' testvére') gyermekeinek 80,000 — a'
Lajos Princz' gyermekeinek 120,000 —
Grof Dillennek, kinek esztendőnként is 3000
forintokból álló penziója jár, 's a' Király'
istállójából 8 lovat választhat-ki magának,
60,000 Forintokat. Másoknak is sokaknak
rendelt szép hagyományokat."

Uralkodásának első napjait a' követke-
ző szép rendelések által díszesítette az új
Király: — Hogy országa ezen mostoha esz-
tendőben szükségét ne szenvedjen, megpa-
rantsólta, hogy a' Balticum tengeren ele-
gendő gabonát vásároljanak össze. A' va-
das kertekből mindenféle vadat, melynek

a' kerítésekben elegendő elesége nintsen, elpusztittat. Minden eleséget, krun.plit, árpát, zabot 's egyéb gabonát, a' melly ezen vadaknak tapláltatásokra özsze gyűjtetett, a' szegényeknek osztat-ki. A' vadas kertekre nézve tétetett Contractusokat mind semmivé téteti, hanem a' részeseek, a' kik külömben kárt vallának, kielégittetnek. Egy végzése által, a' melly Nov. 2-dikán jött-ki, a' katonai ítélőszékeknek előreváló meghalgattatások után, 227 katona foglyoknak megkegyelmezvén, őket a' fogságból kibotsáttatta, olyan ígélet-tétellel, hogy ezen kegyelmét még többekre ki fogjaterjeszteni, kik az ő előljáróik által olyanoknak lenni találtatván, hogy azt reájok kiterjeszteni lehet, ő Felségének béjelentetnek. *Stuttgard'* szegényeinek' 4000 forintokat adott, oly határozással, hogy, a' most meghalt Király' születésének emlékezete' napján ennekutánna is minden esztendőben ennyit kapjanak.

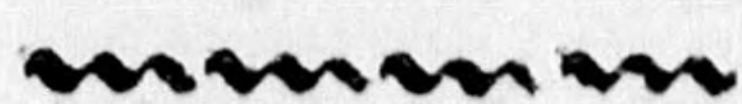
A' Német Dietára Frankofurtumba küldettette volt Követetet Báró *Lindent*, 's a' Frantzia országban lévő *Württembergi* sereg' vezérét Generális *Wöllwartot* az új Király vissza hívatván, amannak helyébe Gróf *Mendelslohet*, ennek helyébe pedig Gróf *Scholert* küldötte.

Némely megjegyzések a' most meghalt Király' életébéli környülállásairól: — Ez annak a' *Friderikus Eugénus* Hertzegnek fia volt, ki az úgy nevezett hét esztendő's háboruban a' Prussus Király' szolgálatjában lévén, magát vitézsége által megkülömböztette, midőn ugyan akkor az ő testvére *Károly*, az akkori *Württembergi* uralkodó Hertzeg, a' maga seregeivel *II-dik Fridrik* Király ellen verekedett. Előbb, ez az *Eugénus* Hertzeg' fia a' most meghalálózott Király a' Prussus armádánál szolgált, hanem abból még *II. Fridrik* életében kilépven, az Orosz Császárhoz ment által. Az apja, *Eugénus*' Hertzeg, tsak kevés ideig országolt; helyébe a' most meghalt Király

1797-ben Dec. 23-dikán lett Országló Hertzegge. Először feleségül vette 1780-ban *Braunschweig - Wolfenbütteli* Augusta Hertzeg asszonyt (a' tavalý elesett *Braunschweigi* Hertzeg' testvérét), másodiksor pedig 1797-ben Angliai *Charlotta Augusta Mathildát*, a' Harmadig *György* (beteg) Király' leányát, a' melly házasságból 3 gyermekei maradtak, úgymint; *Wilhelm*, a' mostani Király, (a' ki 1781-ben született 's az iden *Kathalin* Orosz Nagy Hertzegasszonnyal házassági életre lépett); *Pál* Hertzeg; 's Hertzeg *Montfortné* (a' *Wesphaliai* volt Király' *Jéromos*' felesége). Voltak két leány és hat fiú testvérei. Leány testvérei közül az idősb, *Sophia Dorothea Augusta* (az utánni neve szerént *Mária Federowna*, a' Sándor Császár anyja, a' ki, mint özvegy *Petersburgban* lakik; a' másik, *Ersébeth*, az Első Ferentz ő *Austriai* Felsége első Felesége volt; meghalt házassági életének 2-dik esztendejében. A' 6 fiú testvérek közül mindenik idegen Hatalmasságok' szolgálatjában elt. —

Országlási állapotja ezen Királynak a' Frantzia háború alatt terhes környülállások között volt: de tsakugyan szert tett ő a' békességre még országolásának első esztendejében az akkori Frantzia Reszpublikával. Nem soká a' *Württembergi* Rendekkel támadott egyenetlenkedése, azzal vádoltatván ezektől, hogy privilégiumaikat megsértette volna. Az 1803-dik esztendőben a' *Lünevillei* Kötés szerént a' Hertzegi méltóságot Valasztó Fejedelmi méltósággal, 1805-ben pedig a' *Posonyi* Kötés szerént, melly által az ő birtokai nagy nevedést kaptak, a' Valasztó Fejedelmi méltóságot Királysággal tserélte-fel. Attyától örökösitett, valami 200 négy szeg' mértföldekből, 585.000 lakosokból, és valami 2 millió tallérokból állott jövedelmű Hertzegsége helyett, hagyott az örökösének 357 négy szeg' mértföldekből, 1,180,000 lakosokból, és 18 millió jövedelemből álló Királyságot.

Országának terhes környülállásai között böltsen és méltóságosan viselte, 's Historiai tekintetben is nevezetessé tette magát.

Frankfurt. — Itt a' Német Szövetség' Dietája November' 5-dik napján formaszerent elkezdődék: — “ Ezen nagy és egész Nemet országra nézve örvendetes innepi napon (így szoll a' Frankfurti újság), nagy asztalt adott az Austriai Biztos Gróf *Buol-Schauenstein* ő Excellentziája, mint Elölülő Követ. Hivatalosok valának erre az itt lévő minden Ministereken kívül *Frankfurt* városának fő Polgármestere is, a' más izben megnevezett Biztosság' tagjaival egyetemben. Estve fényes társaság volt ugyantsak az Elölülő Követ urnál, a' kinél még ezen héten több rendbéli vendégségek fognak tartatni egy számos bállal egygyütt, a' Dietához tartozó minden Követségi és egyéb megkülömböztetett személyeknek.”

Nagy Britannia.

A' Királyi Fő Udvarimester hivatal-szerént való hiradást tett közönségessé az eránt, hogy a' Királyné születésének napja (a' melly tulajdonképpen Jan. 18-dika) Febr. 6-dikan, és a' Regens Princz' születése' napja) a' melly Augustusnak 12-dike), Aprilis' 23 dikán, úgy mint *Szent György'* napján, a' Királyné palotájában fényes Udvari öszszgyülekezés által fognak meginnepeltetni: 's minden fő rangú nemesség és egyebek, a' kik ezen innepi pompán megfognak jelenni, valódi módon intettetnek 's kérettetnek, hogy tsak *Nagy Britanniai manufaktúrákból való ruhában* jelenjenek meg.

A' *Londoni* Udvari újságban jelentetik, hogy *Coburg Leopold* Princz az 5-dik számú, testörző *Dragonyos Regiment'* Obersterévé neveztetett légyen, *Bland* nevű meghalálozott Oberster' helyébe.

A' *Londoni* Polgármester másodikszeri választatását fényes ebéddel innepelték *Oktober'* 25-dik napján a' *London* *taverne* ne-

vű nagy fogadónak szálájában, 400 személyekre terített asztalnál. *Wood* is beérkezett a' *Sussexi* Hertzeggel, a' Regens Princznek egygyik testvérevel (kiről tudva van, hogy *Kent* Princzel egygyütt, a' Ministerekkel ellenkező részszel tart) a' szálába. Mindjárt nagy nyájassággal kérte az egész társaság a' nevezett Princzet, hogy az előlülői helyet foglalja-el, ki is tehat ezen hivatalával megégygyezőleg, az abroszoknak elszedettetések után hozzá fogott a' pohárköszönésekhez. Előbb a' Király, Királyné, a' Regens Princz, 's egygyöként az egész Királyi familia' egészségekért ittak, nagy buzgással kivált a' *Walési* Hertzegné, a' Regens Princz' felesége' egészségiért. Még nagyobb buzgással ittak továbbá a' Princz *Coburné* egészségiért, kiért való pohárköszönésekor e'képpen szollott az Elölülő Princz *Sussex*: — “ Reménlem úgy mond, hogy ő Királyi Hertzegasszony-sága, a' maga Felséges rangja szerént ily nagy tiszteletű személy lévén, úgy is igen kedves leszen ezen gyülekezet előtt, mint egy Halkereskedő Atyafinak felesége (*Hertzeg Coburg* is beállott nem régen a' Halkereskedők' társaságába).” — Azután mindkettőjük, tudniilik *Hertzeg Coburg* és *Coburné* egéssegekért ittak. Sok egyebekért való ivás után maga *Wood*, mint ezen vendégség' tárgya is következett. A' Princz nagy dítséreteket ruházott réá, ő pedig megköszönte polgártársainak erántok viseltető bizodalját, 's bizonyossá tette őket a'felől, hogy valamint tavaly úgy az ideu is oltalmazni fogja *London* városának jusait, szabadságait, 's a' tsendességet, minden fegyveres erőhöz való folyamodás nélkül. Ugyan ő projektálta márt most, hogy Princz *Sussex* nek, mint a' *Britanniai* Constitutzió legbuzgóbb védelmezőjének egészségiért is igyanak. Ezt is nagy készséggel megtselekedvén a' társaság, ekkor ismét beszélteni kezdett a' Princz, ezeket mondván: — “ *Angliának* jelen való terhes állapotja, úgy mond, részszerént az isteni gondviselés ál-

tal reánk bocsátott szerentsétlenségekből, részszerént politikai okokból vaszi eredetét. Reménlem azonközben, hogy az Anglus nép álhatatossággal fogja szenvedni ezen szerentsétlenségeket, azok pedig, kik arra való hatalommal bírnak, mindent megfognak tenni a' közönséges inségnek enyhitésére. Ezt várni jussa van a' népnek; szomorú dolog lenne, ha megtsálná magát, s. t."

Beszélt a' Princz a' maga politikai gondolkodásának módjáról is, azt mondván: hogy az ő principiumai éppen azok, mellyek az ő Familiáját a' Britannus thronusra helyezették; hogy ő a' Parlamentumban a' nép' jusainál 's javánál egyebet a' maga szemei előtt soha nem hordoz; magát nem egyébnek, hanem tsak a' nemzet' szolgájának tartja, 's mint Király' fia, azt a' summát, mellyet élelmére kap, úgy nézi, mint egy olyan fizetést, mellyet azért rendelt neki a' nemzet, hogy boldogságának örállója legyen (Ez a' kifejezés nagyon tettzett a' jelenlévőknek). Végezetre mindeneknek ajánlotta a' Constitutzió és törvények eránt való hűséget, mint a' haza' megtartatásának egyedül való eszközt. — Fordúltak végezetre némely elmés pohárköszönések is elő, példának okáért: Eljenek a' régi Anglia' fa bástyái (a' hajók) a' mi legjobb oltalmazó eszközeink! Eljenek armádáink, tegyék őket magokat szükségtelessé az ő ditsőséges szolgálataik! Eljenek L. *Holland* 's a' nép' jusiai! Eljen *Sir Romully Samuel* 's az egész világ' polgári és vallási szabadságának szent ügye! Eljen *Brougham* és a' nyomtatás béli szabadság! — A' vendégséget éjféltájban, a' Princz mint előlülő ezzel a' pohárköszönéssel végezte bé: Eljenek azok a' principiumok, mellyek a' *Stuartokat* a' thronusrol

letaszították, 's helyekbe a' *Braunschweigi* házat ültették!"

A' *Szent Ilonáról* érkezett legujabb tudósítás Augustus' 30-dikaig történt dolgokról szoll. *Mistrel* nevű hajó, a' melly *Benegalából* jöven, oda kikötött vala, érkezett meg. Ennek éppen az elindulása előtt hirdették ki egész *Szent Ilona* szigetén a' szokott jeladások által, hogy mind maga *Bonaparte*, mind a' hozzátartozók, egészségesek es jól vannak.

R i t k a s á g.

Egy valóban nagy ritkaságot találtak Orosz birodalomban, Tula nevezetű Gubernátorságnak Belefikerületében, — egy ember ábrázatú tyúkot, mellyet a' polgári Gubernátor ajándékba küldött a' Császári Univeritásnak. Ennek a' tyúknak meglátására annyi emberek tolyongottak Moskau-ban öszve, hogy bizonyos napokat kellett rendelni, annak közönségesen való mutogatására. Ezen tyúknak nintsen madárforma orra, hanem annak helyén látszik egy vén aszszony képéhez hasonló emberi ábrázat. Van ennek a' tyúknak az ábrázatján egy orra orrlyukakkal együtt, vannak ajakai, álla, néhány szál szőre, sőt bajusza is. Nagyon szembetűnő a' hasonlatossága egy vén aszszony emberhez legfőképpen akkor, mikor eszik. Minthogy madár orra nintsen, tehát téjbe mártott fejer' kenyérral, metélt hussal és sojtal tartják. Ez a' tyúk nagyon szelíd; elveszi kezéből az embernek az eledelet. Mihelyt ehethék, különös módon sívít, 's úgy látszik, hogy inkább az emberekhez, mint sem a' tyúkokhoz tartja magát, minthogy a' tyúkokkal szüntetlen veszekedik. A' Kakastól nagyon órizkedik. Sarkantyúja nintsen.

Nov. 12-dik napján Száz forint Huszaspénzért, Váltótzédulában 326 1/4 forintot,
— egy Császári aranyért — fl. — kr. — egy Hollandus Aranyért — fl. — krt.

Nov. 13 dik napján 100 forint huszas pénzért, Váltótzédulában 325 — forintot,
— egy Császári aranyért 15 fl. 10 kr. — Egy Hollandus aranyért 15 fl. 15 krt.

Nov. 14 dik napján 100 forint huszas pénzért, Váltótzédulában 325 — forintot. —
egy Császári aranyért. — fl. — kr. — Egy Hollandus aranyért 15 fl. 15 kr. adtak —

Hazai Dolgok és egyéb Toldalékok.

Magyar Ország.

A' *Pesti* újságlevelekben olvassuk, hogy a' szüretnek ott körülbelül vége van, hanem az új bort 20 — 30 forinton tartják, 's ezért senki nem is veszi.

A' Temesvár mellett *Gyarmathán* Október 13-dik napján tartatott *Százados* innepet melyről a' múlt kedden emlékeztünk, *Temesvár* városa is örvendetes 's fényes pompával tartotta, melyről így írtak onnét Oktob. 15-dikén: — “

„Városunk ezen hónap 13-dikán tartotta Százados innepét a' Török iga alól megszabadulásának, melly alatt az Ország nagy részével majd 164 esztendőig nyögött vala. — Az innepnek örömeit nevelni kívánván a' városi Tisztviselők, és Polgárok, már előre minden alkalmas készüléket megtettek. Reggel 4 órakor megzendült a' Nemes Tsászár Huszár Regementnek muzsikája, és a' városnak minden utzásait megjárván, a' Lakosokat örömmre serkentette. Ezen első örömet nevelték a' városi fényes készülétek. Reggel 9 órakor a' Fő Generálisság, a' Nemesség, a' Nemes Vármegyének, és a' Városnak Tisztviselői; minden egyéb hadi és polgári Hivatalokkal fényes öltözetekben megjelentek a' templomban, hol, mivel Nagy Méltóságú Kőszegi László Püspök Ur beteges, Fő Tisztelendő Török Antal, Csanádi Kanonok, és Kántor tartotta a' nagy Misét, és a' Te Deumot eléneklette. Az Isteni szolgálat alatt B. Vaquant és Gróf Sz. Julien Regementeknek osztályai, a' Gyalog, és Lovag Polgárság egymás után tették a' köszöntő lövéseket, a' bástyáról pedig 12 ágyú követte. A' keresztényi buzgóságot, és a' Mindenhatónak jó-tettéért való háláadás-ságot különösen nevelte Tisztelendő *Sulcz* Bernárd Urnak Egyházi beszédje, melly ezen dítsőséges napnak emlékezetét egészen az elragadtatásig megújította. — Ezen je-

les napot továbbá inneplették a' minden felé tartatott vig vendégségek, különösen az Őrizeten lévő Katonaságot részenként nem csak megvendégelte a' Polgárság, hanem két napi zsoldal meg is ajándékozta; az Is-pitályban lévőknek pedig egy egy forintot adatott. A' városon kívül egy egész ökröt sütöttek meg, és két hordóból bor, és más két hordóból ser egész estig tsurgott. A' zöld öltözetű Polgárság várívó gyakorlást tartott, és estvefelé szép muzsika szóval, lobogó zászlókkal ment bé a' várba; előtte pedig fejrbe öltözött férfi és leány gyermekek, kik öröm énekeket zengedeztek; a' piacz közepén egymást felváltotta a' különbözőféle muzsika szó, és a' város megvilágosított. Különösen szembetűnő volt a' Városháza előtt lévő diadalmi kapu, mellyen Felsőes VI-dik Károly Tsászárnak; Gr. Pálffy, és Eugen Herceg Fő Vezéreknek képeik díszeskedtek. — Mind itt, mind másutt több helyes képek, és elmés Irások látszattak. Végre a' városi táncpalotában tartatott multság rekesztette bé az innepést. — Ezen innepre Tisztelendő Hubert Károly Piarista Professor Ur szép deák versezetet készített.

Tudományos Dolgok.

Bétsből Nov. 16-dikán. A' Hazabéli Tanuló Ifjúságnak közönséges hasznára tézoló itt következő Tudósítást, a' melly különös Nyomatványokban csak a' Fő Oskolák 's Kir. és más Gymnasiumok T. T. Directoraihoz és T. T. Professoraihoz küldődött el az Oskolai Lexicon Szerzője és Kiadója által; olly tzelből közöljük mi is a' M. K. Titt. Olvasóival, hogy ez által a' kisebb Oskolákban tanuló Ifjúságnak is tudtára essék a' Könyv megszerezhetésének legkönnyebb és legoltsóbb módja; a' kik abban az esetben neveiket feljegyezvén egyenesen a' Lexicon Kiadójához folyamodhatnak.

Tudósítás.

Az Oskolai Lexicon két első Darabját Előrejelentés útján, a' Magyar Hazabéli Tanuló Ifjúság nyoltz forinton megveheti.

A' melly Lexicon kiadása felől ez előtt mintegy esztendővel ígéretet tettem vala; annak a' két első Darabja már elkészült, és a' sajtó alól kiszabadult ezen tzim alatt: Három Nyelyből készült Oskolai Lexicon, vagy is Szókönyv, mellyet a' Magyar Ifjúság számára most harmadszor Deák Nyelvel megbővítve kiadott Márton József, 's a' t. Első Darab. Német-Magyar-Deák Rész. Bétsben, Pichler Antal betűivel. 1816. Második Darab. Magyar-Német-Deák Rész. Bétsben, Zweck Bertalan betűivel. 1816.

Ámbár eleitől fogva gondom volt arra, hogy az általam készített és kiadatott Oskolai Könyveket mérséklett áron minden sorsú és állapotú Tanulók könnyen megszerezhessék: még is gyakorta megesett, hogy mire az Exemplárok kivált a' távolabb lévő Gymnasiumokba eljutottak, már kétszeres áron is árultattak. Ezt a' környülálást, melly mind a' Tanulókra nézve terhes és káros: mind a' Tudományok gyarapodását nehezíti, a' mai mostoha időben annyival inkább méltó tekintetbe venni, mivel a' nyomtattatás rendkívülvaló költséggel járván; szinte lehetetlen, akármelly igyekezettel is, a' Könyveknek oltsóságát kieszközleni.

Mellyre nézve, hogy még is a' Tanuló Magyar Ifjúságnak, a' feljebb említett és elkészült Oskolai Lexiconoknak egyenesen én tőlem és illendő áron lehető megszerezésére utat nyissak: az úgy nevezett Subscriptio vagy is Előrejelentés módját vettem fel, mellyen ezt a' Tanuló Ifjak két forinttal oltsóbb áron megvehetik; mint a' Könyv itt magában Bétsben, a' Nyomtattatása helyén egyenként árultatik és vevődik.

Ezen Előrejelentés pontjai vagy feltételei ezek:

1) A' kik a' kijött Lexicon fenn említett két Darabját együtt (mivel e' két Darab egymásnékül nem is árultatik) megakarják venni: Neveiket ezen tudósítás alá felírni ne terheltessenek.

2) A' Könyv árát 8 Váltó forintban, a' Lexicon leküldetése után annak kiosztatásakor kell letenni.

3) Hogy az Előrejelentők, még a' leszállítás bérének és a' 30-adnak terhet se hordozzák; minden tíz Exemplárra egy ráadódik, hogy annak árrából még a' legtávolabb helyekre való szállítás bére is kitelhessen. Egyébaránt a' Nagy Érdemű és T. T. Director és Professor Uraktól függ, hogy a' közelebb lévő helyeken, a' hová a' leszállítás kevésbe kerül, ezen 11-dik Exemplárokat a' szegényebb sorsú Tanulók között kiosztsák, vagy más közhasznú végre fordítsák.

4) A' magokat Előrejelentők Nevei a' Lexiconnak kijövendő Deák-Magyar-Német Részében kinyomtattatnak; hogy annak idejében azt is oltsóbb áron megvehessék; noha annak megvételére senki is ezen Előrejelentés által nem köteleztetik.

5) Az Előrejelentés ideje Detzemb. közepéig tart.

Bátorkodom a' Nagy Érdemű Fő Tisztelendő, és Tekintetes Director 's Professor Urakat tisztelettel kérni, méltóztassanak ezen Tudósítást a' Tanuló Ifjaknak elejébe terjeszteni; és minekutánna a' Magokat Előrejelentők Neveiknek felírása végbement. ugyan ezt hozzám Póstán felküldeni, hogy a' kívántató Exemplárokat azonnal útnak indíthassam.

Költ Bétsben Nov. 11-dikén 1816.

M á r t o n J ó ' s e f

a' Bétsi Ts. K. Universzításban Magyar Nyelv és Literatura Professora.

Lakása: am Hafnersteig Nro. 754.
beym goldenen Adler.